

Розробник: Провотар Наталія Іванівна, кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної та соціальної географії

ЗАТВЕРДЖЕНО

«12» травня 2022 року

Завідувач кафедри

Світ проф. Костянтин МЕЗЕНЦЕВ

Протокол № 15 від «12» травня 2022 року

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол № 6 від «29» серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії Н. К доц. Наталія КОРОГОДА

«29» серпня 2022 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – сформувати в студентів здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми на регіональних ринках праці, виробити практичні навички з вибору й обґрунтування рішень державної та регіональної гендерної політики. Основний зміст дисципліни ґрунтується на застосуванні сучасних теорій та методів дослідження сучасних процесів на ринку праці, гендерних диспропорцій із використанням комплексу міждисциплінарних даних та за умов недостатності інформації.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

Для успішного оволодіння знаннями з дисципліни «Географія праці та гендеру» студенти повинні:

мати базові знання з курсів основ суспільної географії, соціальної географії, географії населення та розселення, економічної географії;

вміти аналізувати причини та оцінювати наслідки демографічних і міграційних процесів для формування працересурсного потенціалу в регіонах, гендерних диспропорцій;

володіти методами аналізу і синтезу географічної інформації, порівняльно-географічного аналізу, групування та типізації.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Географія праці та гендеру» є складовою ОП «Урбаністика та міське планування» підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» у галузі знань 10 Природничі науки за спеціальністю 106 Географія. Дисципліна «Географія праці та гендеру» є вибірковою і викладається студентам у VI семестрі (на третьому курсі) в обсязі 5 кредитів ECTS. Навчальна дисципліна присвячена вивченню теоретичних та методичних засад географії праці та гендеру; основних концептів ринку праці, зайнятості та безробіття; моделей, кон’юнктури, галузевої та територіальної структури ринку праці; регулювання та управління ринком праці; гендерної рівності в суспільстві; регіональних особливостей гендерних співвідношень на ринку праці; регіональних особливостей гендерної дискримінації; гендерної політики.

4. Завдання (навчальні цілі) вивчення дисципліни:

ознайомлення студентів з просторовою організацією соціальної сфери з врахуванням причинно-наслідкових зв’язків соціальних та економічних процесів на світовому, державному і регіональному рівнях (СК2);

формування у студентів вмінь та навичок власного осмислення, доцільного та критичного використання теорій, концепцій, ідей для пояснення сучасних процесів на ринку праці, гендерних диспропорцій в контексті сталого розвитку України (СК7);

формування у студентів вмінь та здатності реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини (ЗК11).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність *)		Форми викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	сутність сучасних теорій та концепцій ринку праці, географії гендеру;	<i>Лекція, семінарські заняття, самостійна робота</i>	<i>Виступи, доповнення на семінарських заняттях, тематичні контрольні роботи, іспит</i>	10%
1.2	основні поняття та терміни для характеристики /аналізу/оцінки регіональних ринків праці та гендерних співвідношень у різних сферах людської діяльності;	<i>Лекція, семінарські заняття, самостійна робота</i>		10%
1.3	особливості впливу демографічних, міграційних та освітньо-кваліфікаційних процесів на відтворення трудових ресурсів;	<i>Лекція, семінарські заняття, самостійна робота</i>		10%
1.4	сучасні тенденції, основні просторові характеристики (якісні та кількісні) світового, національного та регіональних ринків праці, гендерних диспропорцій на ринку праці та в державному управлінні;	<i>Лекція, семінарські заняття, самостійна робота</i>		10%
1.5	сутність регулювання ринку праці на різних ієрархічних рівнях та гендерної політики.	<i>Лекція, семінарські заняття, самостійна робота</i>		10%
2.1	демонструвати знання та розуміння предметної області дисципліни при компонентній та комплексній характеристиці /аналізі / оцінці процесів формування, використання та розподілу трудових ресурсів у їх взаємозв'язку;	<i>Семінарські заняття, самостійна робота</i>	<i>Виступи, доповнення на семінарських заняттях, тематичні контрольні роботи, іспит</i>	40%
2.2	розкривати причинно-наслідкові зв'язки процесів і явищ, які зумовлюють формування ринків праці різного ієрархічного рівня, визначати кон'юнктуру та рівень напруженості на ринках праці;	<i>Лекції, семінарські заняття, самостійна робота</i>		
2.3	кількісно і якісно аналізувати гендерні співвідношення і виявляти гендерні диспропорції на ринку праці та у державному управлінні;	<i>Семінарські заняття, самостійна робота</i>		
2.4	здійснювати моніторинг гендерної рівності в суспільстві та розробляти гендерні портрети регіонів.	<i>Семінарські заняття</i>		
3.1	Комунікація: здатність використовувати	<i>Семінарські</i>	<i>Виступи,</i>	5%

	комунікативні навички і технології, ініціювати пошук компромісних рішень, вміти реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства.	заняття, вирішення конкретних задач та ситуацій	доповнення на семінарських заняттях, іспит	
4.1	Автономність та відповідальність: розуміння особистої відповідальності при аналізі та прийнятті управлінських рішень в сфері гендерної політики та регулювання регіональних ринків праці.	Семінарські заняття, вирішення конкретних задач та ситуацій	Виступи, доповнення на семінарських заняттях, тематичні контрольні роботи, іспит	5%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	4.1
Програмні результати навчання											
1. Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ (P02)	+	+				+	+				
2. Пояснювати особливості організації географічного простору (P03)	+		+	+	+	+	+	+		+	+
3. Аналізувати географічний потенціал території (P04)	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки

Рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами виступів на семінарах, написання письмових тематичних контрольних робіт, іспиту.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

результати навчання – 1.1 – 1.5 (знання) – до 50%;

результати навчання – 2.1-2.4 (вміння) – до 40%;

результати навчання – 3 (комунікація) – до 5%;

результати навчання – 4 (автономність та відповідальність) – до 5%.

7.1. Форми оцінювання студентів

У курсі передбачено 2 змістові частини. Заняття проводяться у формі лекцій та семінарських занять. Завершується дисципліна іспитом.

Семестрове оцінювання: кількість балів, що студент отримує протягом семестру є сумою балів, що були отримані при оцінюванні роботи на семінарських заняттях та виконанні тематичних контрольних робіт.

Організація оцінювання: Робота на семінарських заняттях оцінюється по виконанню, відповідно до графіка проведення семінарських занять. Тематичні контрольні роботи проводяться у тестовій формі.

Умови допуску до іспиту: рекомендований мінімум для допуску до іспиту – 36 балів. Для студентів, які набрали сумарно меншу від 36 балів (рекомендований

мінімум) кількість, обов'язковою умовою для отримання допуску до іспиту є написання рефератів за питаннями пропущених чи недостатньо засвоєних тем.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту проводиться в письмовому форматі. Максимальна кількість балів під час іспиту – 40, мінімальна кількість балів, що додаються до семестрових – 24 (*60% максимальної кількості балів, відведених на іспит*).

Загалом, формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», введеного в дію наказом № 716-32 від 31 серпня 2018 року.

7.2. Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теми	Кількість годин		
	лекції	семінарські заняття	самостійна робота
<i>Частина 1 . Теоретичні та методичні основи географії праці та гендеру</i>			
<i>Тема 1.</i> Географія праці як суспільно-географічна наука.	2	2	2
<i>Тема 2.</i> Відтворення трудових ресурсів.	4	4	10
<i>Тема 3.</i> Концепт ринку праці. Концепт регіонального ринку праці.	4	4	8
<i>Тема 4.</i> Географія гендеру. Феміністична географія.	2	2	10
<i>Тема 5.</i> Гендерна культура. Гендерна рівність.	4	4	10
<i>Частина 2. Ринок праці та гендерна рівність в світі та в Україні</i>			
<i>Тема 6.</i> Світовий ринок праці. Національний та регіональні ринки праці в Україні.	6	6	20
<i>Тема 7.</i> Гендерні аспекти ринку праці.	4	4	10
<i>Тема 8.</i> Регулювання Світового ринку праці. Державне регулювання ринку праці.	2	2	10
<i>Тема 9.</i> Гендерні аспекти державного управління.	2	2	10
<i>Всього</i>	<i>30</i>	<i>30</i>	<i>90</i>

Загальний обсяг – 150 год., в тому числі:

лекцій – 30 год.

семінарських занять – 30 год.

самостійна робота – 90 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Мезенцев К.В., Мезенцева (Провотар) Н.І., Мостова І.О., Сайчук В.С. Географія праці: сучасні концепти та ринки праці регіонів : навчальний посібник. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2014. 190 с.
2. Мезенцева (Провотар) Н.І., Кривець О.О. Гендер і географія в Україні: Монографія. Київ: Ніка-Центр, 2013. 194 с.
3. Соціальна географія: Підручник. За ред. Л. Немець, К. Мезенцева. Київ: Фенікс, 2019. 304 с.
4. Уварова О.О. Права жінок та гендерна рівність : Навчальний посібник. Київ, 2018. 204 с.
5. Чернявська О.В. Ринок праці: Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 522 с.

Додаткова:

1. Гендер для медій: Підручник. За ред. М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманової. Київ : Критика, 2017. 220 с.
2. Гендерні дослідження: прикладні аспекти : Монографія. За наук. ред. Кравця В.П. Тернопіль: Богдан, 2013. 448 с.
3. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудова відносини: підручник. Київ : Знання, 2011. 391 с.
4. Гудзеляк І. Географія населення : навчальний посібник. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 232 с.
5. Закон України „Про зайнятість населення”. Законодавство України про працю. Київ, 1999.
6. Лібанова Е. М. Зовнішні трудові міграції українців: масштаби, причини, наслідки. Демографія та соціальна економіка. 2018. №2 (33). С. 11-26.
7. Любіцева О.О., Луків М.М. Географічний аналіз зовнішніх трудових міграцій з України. Географія і туризм. 2019. Вип. 47. С. 118–128.
8. Майданік І.П. Темпоральні характеристики зовнішньої трудової міграції в Україні. Київ: Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2020. 255 с.
9. Малиновська О. А. Трудова міграція: соціальні наслідки та шляхи реагування. Київ, 2011. 40 с.
10. Марценюк Т. Гендер для всіх. Виклик стереотипам. Київ: Основи, 2017. 256 с.
11. Марценюк Т. Чому не варто боятися фемінізму. Київ: Видавничий Дім «Комора», 2018. 325 с.
12. Мезенцев К., Провотар Н., Паренюк В. Економічні фактори регіональної диференціації безробіття та міграційних намірів молоді в Україні. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Географія». 2020. Вип. 1-2 (76-77). С. 16-23.
13. Mezentsev K., Mezentseva (Provotar) N., Mostova I. Spatial Aspects of Kirovograd Regional Labor Market Functioning. Часопис соціально-економічної географії, 2013, Вип. 14 (1). С. 57-62.

14. Mezentsev K., Pidgrushnyi G., Mezentseva (Provotar) N. Challenges of the Post-Soviet Development of Ukraine: Economic Transformations, Demographic Changes and Socio-Spatial Polarization // Understanding Geographies of Polarization and Peripheralization: Monograph / Henn S., Lang T., Sgibnev W., Ehrlich K. (eds). New York: Palgrave Macmillan. 2015. P. 252-269.
15. Мезенцева (Провотар) Н.І., Кривець О.О. Гендерні аспекти міського управління в регіонах України. Часопис соціально-економічної географії, 2016, Вип. 19(2). С. 107-114.
16. Мезенцева (Провотар) Н.І., Кривець О.О. Гендерні аспекти ринку праці України. Вісник Київського університету, 2013, Вип. 60. С. 28-31.
17. Мезенцева (Провотар) Н.І., Кривець О.О. Географічне дослідження гендерної ідентифікації в Україні. Київський географічний щорічник. 2014, Вип. 9. С. 52-66.
18. Мезенцева (Провотар) Н.І., Стеценко Т.О., Стеценко О. С. Столичний регіональний ринок праці України: суспільно-географічна характеристика. Економічна та соціальна географія, 2013, Вип. 2(67). С.48-56.
19. Мельничук А.Л. Проблема безробіття у сільській місцевості: вплив реформи децентралізації. Науковий вісник Херсонського державного університету. Географічні науки. 2021. №14. С. 13-18.
20. Pareniuk V., Provotar N., Mezentsev K. Youth migration in Ukraine: regional dimension. Visnyk of V.N. Karazin Kharkiv National University, series «Geology. Geography. Ecology», 2021. Vol.54. P. 240-253.
21. Пищуліна О. Гендерна рівність і розвиток: погляд у контексті європейської стратегії України. Центр Разумкова. К.: Видавництво «Заповіт», 2016. 244 с.
22. Провотар Н., Паренюк В., Рейманн М. Молодіжний ринок праці Естонії: безробіття та міграційні настрої студентської молоді. Економічна та соціальна географія. 2020. Вип. 83. С. 12-20.
23. Рівність за ознакою статі в економічній сфері: зобов'язання України перед ЄС. Упорядник О.О. Уварова. Харків: Видавництво «НТМТ», 2015.
24. Управління персоналом та економіка праці : Навчальний посібник. За ред. Погорелова М. І. Харків : НТУ "ХП", 2015. 521 с